

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๓๘

ความรู้จักประมาณ

มันตายจริง ๆ นะมองดูนี้เหมือนกองไฟเผาหัวใจ ๆ จะไม่จุดกันยังไง มันเผาเพราะอะไร ๆ ต้นเหตุมันรู้ตลอด ผลคือไฟเผาหัวใจต้นเหตุมาจากไหนสาวไปถึงต้นเหตุมีแต่เรื่องผิด ๆ ทั้งนั้นจึงมาเป็นไฟ นั่นละถึงได้สอนให้ระงับดับไฟ ให้รู้จักประมาณ ความพอเหมาะพอดีเป็นธรรมของพระพุทธเจ้า ให้รู้จัก อัตตัญญู รู้จักตน รู้จักฐานะ กำลังวังชาความรู้วิชาฐานะของตน ปฏิบัติให้ราบรื่นไปตามนั้น อย่าดี้นอย่าติดเกินเหตุเกินผลมันเอาไฟมาเผาหัวใจไม่ใช่ใช้อย่างอื่นอย่างใด คือ เห็นเขาเป็นอะไรก็อยากเป็นกับเขา เห็นเขาได้อยากได้กับเขา เห็นเขาดี้นอยากดี้นกับเขา ดี้นเขากับดี้นเรานั้นไม่เหมือนกัน ความอยากของเขากับความอยากของเรา ความดี้นของเขาความดี้นของเราไม่เหมือนกัน เวลาผลมาก็ต่างกัน เขาดี้นเขาติดเขามีเครื่องมือเครื่องมือพอเหมาะพอดีกับกำลังวังชา เราไม่มีกำลังแต่จะไปโดดขึ้นใส่แชมเปียนก็ไม่ได้ ให้พากันรู้จักประมาณ

การทำความคิดตั้งที่บำบุนให้ทานนี้เป็นความเหมาะสมสมควรต้องแล้ว พากันจำเอาไว้ นี่หลักเกณฑ์ของคนดี การสร้างความดีนี้เข้าไปช่วยสนับสนุนจิตใจให้ร่มเย็น การสร้างความชั่วเป็นความเดือดร้อนวุ่นวายเป็นไฟเผาตัว

กิเลสมันมีอยู่ ๓ หมวด ๔ หมวดเด็ด ๆ นี่ละมันลบศาสนา กิเลสเหล่านี้มาอยู่กับหัวใจคน แล้วออกจากหัวใจคนก็มาอยู่กับปากคน ความประพฤติของคน กิเลสเหล่านี้คืออะไร กิเลสบอกว่าบาปไม่มีทั้ง ๆ ที่บาปมีมาตั้งเดิมตามหลักธรรมของพระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ บุญไม่มีทั้ง ๆ ที่บุญมีมาตั้งเดิมตามคำสอนของพระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ นรกไม่มี สวรรค์ไม่มี ทั้ง ๆ ที่คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแสดงบอกว่ามี แต่กิเลสบอกว่าไม่มี นี่ละมันลบล้าง ความลบล้างเหล่านี้เข้าหาหัวใจสัตว์นะ จากนั้นก็ตายแล้วสูญ อันนี้หมัดเด็ดมากนะ สัตว์ทั้งหลายจมเพราะคำว่าตายแล้วสูญ เชื่อคำว่าตายแล้วสูญนี้มากต่อมาก แม้ชาวพุทธเราก็เอะไม่พ้นซึ่งเป็นจำนวนมากในการเชื่อว่าตายแล้วสูญ เพราะฉะนั้นพอได้ยินว่าคนนั้นระลึกชาติได้คนนั้นระลึกชาติได้จึงตื่นเป็นบ้ากันไป เหมือนว่าตายแล้วเกิดมีคนนั้นนอกนั้นสูญหมด นี่ละหมัดนี้หมัดเด็ดมาก

ในหลักธรรมของพระพุทธเจ้าแล้วอริยสังข์เป็นองค์เปิดโลกธาตุ ฟังให้ดี อริยสังข์ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค นี่เป็นวงจรของวัฏจักรหนึ่ง ของธรรมจักรหนึ่ง ทุกข์ สมุทัย เป็นวัฏจักรเครื่องหมุนสัตว์ทั้งหลายให้หมุนเวียนเปลี่ยนแปลง หมุนอยู่ในนี้

ไม่ให้ออก หมุนขึ้นหมุนลงตามบาปกรรม บุญมีมากมีน้อยหมุนขึ้นหมุนลงอยู่ตามนี้ เมื่อมีมากเข้าพอสมควรค่อยหมุนถอยออกมา นี่เป็นธรรมจักรคือทางความดี ได้แก่ นิโรธ มรรค อยู่ในหัวใจของเราที่มีจักรอยู่ ๒ จักร จำให้ติดตรงนี้นะ นี่ละเครื่อง ประกันในความถูกต้องทั้งหลายแห่งธรรมทั้งหลายที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนไว้ เครื่อง ประกันเครื่องยืนยันมี ๒ อันนี้

วัฏจักรนี้หมุนหัวใจสัตว์ให้อยากทำความชั่วช้าลามก อยากรให้ทะเยอทะยาน อันใดที่เป็นผลประโยชน์ของกิเลสแล้ว กิเลสจะจุดจะลากจะดึงจะกล่อมให้สัตว์ทั้งหลาย เคลิ้มหลับไปตามแล้วทำตามมัน แล้วก็หมุนเข้ามาในกงจักรของมันนี้ ๆ ความชั่วทุกประเภทเป็นเครื่องดึงสัตว์ทั้งหลายเข้ามาในกงจักรอันนี้ ๆ ความดีทุกประเภทเป็นเครื่องดึงสัตว์ทั้งหลายให้เข้ามาในธรรมจักรเครื่องหมุนออกนี้ ให้เข้ามาในธรรมจักรนี้ ๆ นับแต่การทำบุญให้ทานประพฤติดัวเป็นคนดี คำว่าดีนี้ทุกแง่ทุกทางรวมเข้ามาในวง ธรรมจักรนี้ แล้ววงธรรมจักรนี้หมุนช้า วงวัฏจักรนี้หมุนเร็ว เพราะเวลานี้กิเลสอยู่ใน หัวใจเราหนาแน่นมากมาย เพราะฉะนั้นมันจึงมีกำลังมากหมุนอย่างรวดเร็ว ส่วน ธรรมจักรหมุนแต่หมุนช้า

เพราะฉะนั้น เราจึงสร้างความดีของเราหมุนเข้าธรรมจักรของเราให้มีความช้า หมุนเร็วเข้า ๆ ก็ทันกัน เมื่อหมุนเร็วเข้า ๆ ทางนี้เร็วมากเท่าไรทางวัฏจักรก็อ่อนลง ๆ ทางสมุทัยทางวัฏจักรนี้อ่อนลง ๆ ทางนี้หมุนแรงเท่าไรทางนั้นยิ่งอ่อนลง ๆ หมุนขาด สะบั้นไปหมดเลยในทุกข์ สมุทัย ที่เป็นเครื่องหมุนสัตว์โลกให้จมอยู่ในวัฏจักรนี้หมุน ขาดสะบั้น ดัดผิงเลย นี่ท่านเรียกว่าพ้นจากทุกข์ เป็นธรรมชาติที่บริสุทธิ์ไม่ได้สูญแล้ว เวลาสัตว์ทั้งหลายตายเกิดอยู่ในนี้ก็ไม่มีคำว่าสูญ

คำว่าสูญนี้ไม่มี เป็นเรื่องของกิเลสอุตรีขึ้นมาหลอกสัตว์ทั้งหลายให้เข้าไปอยู่ใน กงจักรของมัน ใครเชื่อมั่นต้องเข้านี้ทั้งนั้น เข้าในวัฏจักรนี้ทั้งนั้น ยิ่งว่าตายแล้วสูญสัตว์ ทั้งหลายยังทำกรรมหนักมาก เพราะตายแล้วยังไงก็ไม่มีผลตอบแทน ตายแล้วสูญ อยากรทำอะไรก็ทำ คำว่าอยากรทำอะไรก็ทำ กิเลสเปิดทางความอยากรไว้แล้วให้ทำตาม มัน นี่ละสำคัญตรงนี้ เพราะฉะนั้นสัตว์ทั้งหลายจึงไม่อยากรทำความดี เมื่อกิเลสมีกำลัง มากอยากรทำแต่ความชั่วช้าลามก รื่นเริงบันเทิง แสบออกมมไหนดมีแต่มมกิเลสเปิดทาง ไว้แล้ว ๆ เราก็ดิตดาข้ายกิเลสวันยังค่ำ หนุงหนิง ๆ ดิตอยู่ตลอดเวลาไปไม่ได้ นี่ละ ความชั่ว เมื่อคนเราสำคัญว่าตายแล้วสูญจะเป็นอย่างนี้ด้วยกันทั้งนั้น แล้วพวกนี้พวก ได้รับความทุกข์ความทรมานหนักมากด้วย แล้วที่จะวนอยู่ในวัฏจักรนี้ยืดยาวแสนยืด ยาวด้วย วัฏจักรของคนนี้จะไม่มีทางสิ้นสุดอย่างง่ายตาย เพราะอำนาจแห่งกรรมนี้หมุน ให้ยืดยาวออกไป ความทุกข์ก็หมุนให้ทุกข์มากลำบาก

ผู้ที่เชื่อว่าตายแล้วเกิด นี่เชื่อตามทางของพระพุทธเจ้า ผู้นี้เป็นผู้แยกออกมาในธรรมจักรนี้ แล้วคนนี่เชื่อบาปเชื่อบุญแล้วสร้างคุณงามความดีทางนี้หนักเข้า ๆ ทางธรรมจักรก็หมุนเร็วเข้า ๆ ตีตึ้งออก ๆ ออกจากวัฏจักรนี้ก็เป็นธรรมจักร ออกจากธรรมจักรนี้ก็พ้นจากทุกข์ ๆ ไปโดยสิ้นเชิง ๆ

คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าสั่งสอนไว้ในจักร ๒ จักรนี้ไม่นอกเหนือจากนี้ บรรดาพระพุทธเจ้าบรรดาพระอรหันต์รู้ทุกองค์เต็มหัวใจอันนี้ปิดไม่อยู่ บรรดาพระอรหันต์ก็ดีพระพุทธเจ้าก็ดีทุก ๆ พระองค์เลยนะไม่ใช่เว้นองค์ใดองค์หนึ่ง ขึ้นชื่อว่าผู้สิ้นกิเลสแล้วจะทราบจักร ๒ จักรนี้ได้อย่างประจักษ์ใจว่ามันหมุนกันยังไง มันทำให้สัตว์โลกได้รับความทุกข์ความลำบากยังไง ๆ มันหมุนกันยังไง รู้หมดทั้งสาเหตุ และหมุนเข้ามาเป็นทุกข์ ทุกข์เพราะเหตุใด รู้ทั้งสาเหตุ ๆ รู้ทั้งผลของมันอย่างชัดเจน ที่นี้ทางความดีนี้ก็เหมือนกัน ความดีนี่ค่อยหมุนเร็วเข้าไป ๆ เรียกว่าธรรมจักร พอออกจากธรรมจักรแล้วก็ วิวัฏจักร เป็น ๓ จักรนะ วิวัฏจักรหมายถึงว่าหมุนออกเลย พุ่งตลอดพ้นจากทุกข์ ท่านเรียกวิวัฏจักร หมุนพ้นจากทุกข์

บรรดาพระพุทธเจ้าพระอรหันต์ท่านรู้ประจักษ์ทุก ๆ องค์ ไม่มีองค์ใดเว้นองค์หนึ่งไม่มีที่จะไม่รู้เรื่องจักรเครื่องหมุนของกิเลสที่หมุนสัตว์โลกให้เกิดแก่เจ็บตาย ๆ ตกนรกไปสวรรค์ ตกนรกหมกไหม้อย่างลึกลับอย่างที่ท่านหนักแน่นที่สุดก็ไปจากวัฏจักรนี้มันหมุนลงไป อันหนักที่สุดก็คือตายแล้วสูญ อันนี้หนักมาก ถ้าหากว่ามีอยู่ในหัวใจของใครให้ตัดนะให้แก่นะ ให้เชื่อบาปเชื่อบุญเป็นเครื่องลบล้างคำว่าตายแล้วสูญไม่จมนไม่มีใครจมนั้นแหละผู้จะจมนไม่เชื่อพระพุทธเจ้า จุตลากขนาดไหนไม่ยอมเชื่อแล้วก็จมน

คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าบอกบาปมีบุญมีนรกมีสวรรค์มี ตายแล้วเกิด นั้น อันนี้เป็นความแน่นอนของธรรมที่พระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ท่านทรงสั่งสอนไว้โดยถูกต้อง เราผู้เป็นลูกศิษย์ตถาคตก็คือเป็นพุทธบริษัท ให้เชื่อตามคำสั่งสอนพระพุทธเจ้า ถ้าเชื่อตามกิเลสก็เท่ากับเชื่อตามโจรตามมาร มันจะจูดจะลากให้ไปล่มจมในที่ไหน ๆ ไม่มีประมาณ คำว่าความชั่วแล้วไม่มีประมาณ พาสัตว์ทั้งหลายไปได้ทุกแห่งทุกมุม ไปเกิดได้ทุกแห่งทุกหน ได้รับความทุกข์ความทรมานทุกประเภทหาประมาณไม่ได้ ก็คือความชั่วที่ผู้มันั้นแหละทำเอง หากไปพัดไปผันผู้มันั้นเอง

อันความเชื่ออย่างนั้นความเชื่ออย่างนั้นนั้น ถ้าหากว่าปากพูดออกมาก็เป็นเพียงลมปาก ความเชื่อนี้เป็นเพียงความเชื่อแต่หมุนออกมาจากกิเลสบอกให้เชื่อ พวกเราจึงเชื่อกิเลสมากกว่าเชื่อธรรม แต่ผู้ใดเชื่อธรรมมากกว่ากิเลสผู้มันั้นแหละผู้เริ่มต้นพ้นจากหลับแล้วจะหมุนตัวออก ๆ ถึงจะไปเกิดอยู่ก็ตาม ความย่นแห่งวัฏวนที่จะเกิดแก่เจ็บตายไม่มีสิ้นสุดนี้จะหย่อนเข้ามา ๆ ความสุขก็จะมีมากขึ้น ความทุกข์ก็จะลดน้อยลง

วิญญานที่พาให้หมุนเกิดแก่เจ็บตายไม่มีสิ้นสุดก็จะหดย่นเข้ามา ๆ อำนาจแห่งบุญตัดได้หลายด้านหลายทาง คือสกัดความยึดยาวในภพชาติต่าง ๆ ที่ไม่มีสิ้นสุดนั้นให้ย่นเข้ามาจนกระทั่งถึงสิ้นสุดวิมุตติหลุดพ้นไปได้ นี่อันหนึ่ง

ผู้เชื่อตามพระพุทธเจ้าเป็นผู้หันมาทางนี้ หันมาทางธรรมจักรเพื่อจะหันออกทางวิวัฏจักร ทะลุฟุ้งเลยถึงแดนพ้นทุกข์ ผู้ที่เชื่อตามกิเลส ความโลภก็เป็นกิเลส ให้จำให้ตึนะ ความโกรธเป็นกิเลส ราคะตัณหาเป็นกิเลสประเภทต่าง ๆ หนักเบา เขามากหนักมากมี กิเลสแต่ละประเภทมีหนักมีเบาให้พากันระมัดระวัง ถ้าเราแก้มันไม่ได้ก็ให้อยู่ในความพอพืดพอเหวียงพอสู้กัน อย่าถึงกับมันเอาเราให้ล้มให้จมนะ ถ้าว่าความโลภก็เอาจนกระทั่งเจ้าของลุ่มจมก็ใช้ไม่ได้นะ ความโกรธก็เอาเจ้าของลุ่มจมก็ใช้ไม่ได้ ราคะตัณหาเอาให้เจ้าของลุ่มจมก็ใช้ไม่ได้

สิ่งเหล่านี้พาคนให้ลุ่มจมได้ทั้งนั้นเมื่อเลยประมาณมันแล้ว ถ้าอยู่ในประมาณความพอดิบพอดีแล้วก็เหมือนเรา ๆ ท่าน ๆ เรียกว่าเป็นพลเมืองดีก็ได้ ความโลภก็มีแต่ไม่โลภเกินเหตุเกินผล โลกพอดิบพอดีเหมือนมนุษย์ที่เป็นคนเป็นไม่ใช่คนตายต้องมีความอยากบ้าง ความอยากธรรมดาทั่ว ๆ ไปพระพุทธเจ้าไม่เรียกว่าความโลภเป็นกิเลส อันเรื่องความโลภเหลือเนื้อเหลือตัวเหลือเหตุเหลือผลเหลืออรรถเหลือธรรมเหลือไปเสียทุกอย่างนี้ท่านเรียกว่าความโลภ ความโกรธก็เหมือนกัน ความโกรธความหงุดหงิดมันมีได้ แม้แต่ลูกเราเลี้ยงมาแทบเป็นแทบตายนี้เวลาโมโหให้ลูกก็ยังมียอันนี้ก็เป็นธรรมดา ยังเรียกว่าเป็นพลเมืองดี

ราคะตัณหา ผัวเมียอยู่ด้วยกันไม่เสพไม่สมกันมีเหรอ ด้วยความรักความชอบใจนี้ก็เป็นธรรมดา ไม่ได้ถือเป็นความผิดโงนโงนโงนอะไร แต่ถ้าหาเอามานอกลุ่มนอกทางหรือทะเลเหอทะยานไปอีก นั่นท่านเรียกว่าราคะตัณหาที่เป็นพินเป็นไฟ ให้พากันจำเอาไว้ ให้กะไว้ให้พอประมาณ บังคับไว้ละ สิ่งเหล่านี้มันปรีม ๆ มันคอยจะล้นฝั่งตลอดเวลา ไม่ว่าจะความโลภ ไม่ว่าจะความโกรธ ไม่ว่าจะราคะตัณหา มันปรีม ๆ มันคอยจะล้นฝั่งตลอดเวลา เราต้องตีไว้เสมอ ๆ ด้วยธรรม ไม่มีธรรมอยู่ไม่ได้จะแตกกระจายไปหมดนั่นแหละ ประเภทนี้จะทำลายสัตว์ ให้ระมัดระวังให้อยู่ในความพอเหมาะพอดี

การอยู่การกินการใช้การสอยก็ให้อยู่ในความพอเหมาะพอดี ถ้าธรรมพายุพาพาพาใช้พาสอยพาหลับพานอนพาไปพามาแล้วจะพอดีทุกอย่าง ถ้าเป็นธรรมพาไปพาทำนะ คือธรรมพาดำเนินไม่ว่าจะไปจะอยู่จะหลับจะนอนจะกินจะใช้จะสอยเครื่องนุ่งห่มต่าง ๆ ถ้าธรรมมาเป็นผู้นำแล้วพอเหมาะพอดี ถ้ากิเลสเป็นผู้นำแล้วใช้ไม่ได้นะ บ้านก็อยากหรูหราที่สุด เครื่องแต่งเนื้อแต่งตัวอยากหรูหรา นุ่งบ้างไม่นุ่งบ้างวับ ๆ แวม

ๆ นี่ละกิเลสพำนำให้ดูๆ ถ้าว่าเราหาเรื่องนะ การอยู่การกินทุกอย่างนี้ต้องเหลือเพื่อ ๆ ฟุ้งเพื่อเห่อเหิมเผื่อกิเลสด้วย ๆ

การไปการมานี้เหมือนกัน รถนี้อยากได้ ๕ รถเบนซ์ เราคนเดียวนั่ง ๕ คันรถเบนซ์ นี่ละกิเลสพาไปพามาพายุพาหลับพานอน อะไรมีแต่ดี ๆ ๆ ดีเพื่อกิเลสทั้งนั้น ไม่ได้ดีเพื่อเรา เพราะฉะนั้นความทุกข์กิเลสจึงขึ้นมาให้เราทั้งหลาย นี่ละกิเลสพำนำทางเป็นอย่างนั้น ไม่มีอันดี กินก็ไม่พอดี นอนไม่พอดี การใช้สอยไม่พอดี เครื่องนุ่งห่มทุกสิ่งทุกอย่างถ้ากิเลสพำนำไม่พอดีทั้งนั้น มีแต่เรื่องเพื่อกิเลส ๆ แล้วเพื่อความลุ่มจมแก่เรา ๆ จงพากันจำไว้ทุก ๆ คน ให้ธรรมพำดำเนิน การอยู่การกินพอเป็นพอไปแล้วอยู่กินเท่านั้นพอ การใช้การสอยก็เหมือนกัน พอปกปิดอวัยวะพอสมควรเหมือนมนุษย์อยู่ด้วยกันนี้แล้วพอ อย่าให้หุหุราฟุฟ่าเกินเหตุเกินผลใช้ไม่ได้เลย อันนั้นเป็นเรื่องของกิเลสผาดโผนเกินประมาณ หาความสุขไม่ได้ มีเท่าไรจมไปตามมันหมดนั่นแหละ

ให้พากันจำเอาละ วันนี้เทศน์เพียงเท่านี้ละ ต่อไปนี้รับศีล ศีลคือกำแพงกันนรก กันไฟนรก มันเผาตัวของเรา เเผาครอบครัวเหย้าเรือน ถ้าล่วงเกินศีล ๕ นี้แล้วเผาทั้งตัวเผาทั้งครอบครัวเหย้าเรือน เเผาไปหมด เมื่อมีศีล ๕ ข้อนี้แล้วไม่เผา ต่างคนต่างมีสมบัติเป็นของตัวเองทุกสิ่งทุกอย่างเป็นของตัวเองเป็นปกติ ๆ ถ้าทำลายศีลนี้แล้วก็คือว่าทำลายความเป็นปกติแห่งกันและกันเสียหมด นั่นคุณค่าของศีลเป็นของเล่นเมื่อไร
